

13.2 Texte/Übungen

I. "Das Krokodil und der Affe"

1. रामस्य देशे काशी नाम नगर्यस्ति । 2. देव्याः पूजायै रामः काशीं गच्छति ।
3. काश्यां देव्याः पूजासु नरा गायन्ति नृत्यन्ति च । 4. ततो देव्यै बहून् बलीन् यच्छन्ति । 5. एकदा रामो नद्यां धर्मशालां प्रत्यगच्छत् । 6. धर्मशालायाः समीपे किञ्चिद् मण्डपमवर्तत । 7. तत्र कश्चित् पुरुषोऽसीदत् कथां चाकथयत् ।
8. रामोऽपि तत्रोपाविशत् तां च कथामाकर्णयत् ।

9. अस्ति गङ्गा नाम नदी । 10. सर्वदा गङ्गाया जलं प्रभूतम् ।
11. गङ्गायां कुम्भीरोऽवसत् । 12. नद्यास्तटे बहवस्तरवोऽतिष्ठन् । 13. कुम्भीरस्य प्रियं मित्रं वानरो वृक्षेष्ववसत् । 14. कुम्भीरो वृक्षाणां फलान्यैच्छत् । 15. प्रतिदिनं वानरो वृक्षात् फलानि न्यक्षिपत् । 16. कुम्भीरः सुखेन मधुराणि फलान्यखादत् । 17. किंतु कुम्भीरस्य पत्नी दुष्टासीत् । 18. कुम्भीरस्य पत्न्यै मिष्टं भोजनमरोचत । 19. सा वानरस्य क्षुद्रं हृदयं भक्षणायैच्छत् । 20. वानरस्य हृदयमतीव मिष्टमिति कुम्भीरस्य भार्यावदत् । 21. ततः सद्यो हृदयमानयामीति कुम्भीरः पत्नीमवदत् । 22. हे वानर! मम गृह उत्सवो भवतीति कुम्भीरोऽवदत् । 23. आनन्देनागच्छामीति वानरः प्रत्यवदत् । 24. वानरः कुम्भीरस्य पृथुलं पृष्ठमारोहत् । 25. कुम्भीरो वानरमवहत् । 26. गङ्गाया मध्ये कुम्भीरः सत्यमवदत् । 27. किंतु वानरोऽतीव चतुरः । 28. मम हृदयं वृक्षे वर्तत इति वानरोऽवदत् । 29. पुनर्वृक्षं प्रति गच्छावेति कुम्भीरोऽभाषत । 30. कुम्भीरो वानरं पुनर् गङ्गायास्तटमानयत् । 31. वानरः कुम्भीरस्य पृष्ठात् तटेऽवाप्तवत् । 32. ततो वानरो वृक्षमारोहत् । 33. तत्र किञ्चिद् बिलमवर्तत । 34. वानरो वृक्षस्य बिलेऽपश्यत् । 35. मम हृदयमत्र नास्ति । 36. कश्चिच्चोरो मम हृदयमचोरयदिति वानरोऽवदत् । 37. वानरः पुनर्वृक्षादवाप्तवत् । 38. एवं

कुम्भीरश्चतुरश्च वानरो मित्रे अतिष्ठताम्।

13.2.1 Das Krokodil und der Affe

1. rāmasya deśe kāśī nāma nagary asti |
In Ramas Reich liegt (ist) eine Stadt namens Kāśī.
2. devyāḥ pūjāyai rāmaḥ kāśīm gacchati |
Um die Göttin zu verehren, geht Rama nach Kāśī.
3. kāśyām devyāḥ pūjāsu narā gāyanti nrtyanti ca |
In Kāśī singen und tanzen die Menschen bei den Pujas für die Göttin.
4. tato devyai bahūn balīn yacchanti |
Dann bringen sie der Göttin viele Opfergaben dar.
5. ekadā rāmo nadyā dharmasālām pratyagacchat |
Eines Tages kehrte Rama vom Fluss in die Pilgerherberge (wörtl. Haus des Dharma) zurück.
6. dharmasālāyāḥ samīpe kiṃcid maṇḍapam avartata |
In der Nähe der Herberge befand sich ein Tempel (eine Säulenhalle).
7. tatra kaścit puruṣo 'sīdat kathām cākathayat |
Dort sass ein Mann und erzählte eine Geschichte.
8. rāmo 'pi tatropāviśat tām ca kathām ākarṇayat |
Auch Rama setzte sich dort hin und hörte dieser Geschichte zu.
9. asti gaṅgā nāma nadī |
Es war (einmal) ein Fluss namens Ganges.
10. sarvadā gaṅgāyā jalam prabhūtam |
Der Ganges führte (hatte) immer viel Wasser.
11. gaṅgāyām kumbhīro 'vasat |
Im Ganges lebte ein Krokodil.
12. nadyās taṭe bahavas taravo 'tiṣṭhan |
Am Flussufer standen viele Bäume.
13. kumbhīrasya priyaṃ mitraṃ vānaro vṛkṣeṣv avasat |
Ein Affe, ein guter Freund des Krokodils, lebte auf den Bäumen.

14. kumbhīro vṛkṣāṇāṃ phalāny aicchat |
Das Krokodil wünschte sich die Früchte der Bäume.
15. pratidinaṃ vānaro vṛkṣāt phalāni nyakṣipat |
Tag für Tag warf der Affe Früchte vom Baum herunter.
16. kumbhīraḥ sukkena madhurāṇi phalāny akhādat |
Das Krokodil frass genussvoll die süßen Früchte.
17. kiṃtu kumbhīrasya patnī duṣṭāsīt |
Es hatte aber ein böses Weibchen.
18. kumbhīrasya patnyai miṣṭam bhojanam arocata |
Dem Krokodilweibchen gefiel leckeres Fressen.
19. sā vānarasya kṣudraṃ hṛdayaṃ bhakṣaṇāy aicchat |
Sie wünschte das kleine Herz des Affen zum Verzehr.
20. vānarasya hṛdayam atīva miṣṭam iti kumbhīrasya bhāryāvadat |
«Das Herz des Affen ist überaus lecker», sagte das Krokodilweibchen (zum Männchen).
21. tataḥ sadyo hṛdayam ānayāmīti kumbhīraḥ patnīm avadat |
«Dann hole ich (sein) Herz sogleich her», sagte das Krokodil zu seinem Weibchen.
22. he vānara | mama gṛha utsavo bhavaṭīti kumbhīro 'vadat |
«He, Affe! In meinem Haus gibt es ein Fest», sagte das Krokodil.
23. ānandenāgacchāmīti vānaraḥ pratyavadat |
«Ich komme mit Vergnügen», antwortete der Affe.
24. vānaraḥ kumbhīrasya pṛthulaṃ pṛṣṭham ārohat |
Der Affe bestieg den breiten Rücken des Krokodils.
25. kumbhīro vānaram avahat |
Das Krokodil trug (fuhr) den Affen.
26. gaṅgāyā madhye kumbhīraḥ satyam avadat |
In der Mitte des Ganges sagte (ihm) das Krokodil die Wahrheit.
27. kiṃtu vānaro 'tīva caturaḥ |
Aber der Affe (war) sehr schlau.

28. mama hṛdayam vṛkṣe vartata iti vānaro `vadat |
«Mein Herz befindet sich auf dem Baum», sagte (ihm) der Affe.
29. punar vṛkṣam prati gacchāveti kumbhīro `bhāṣata |
«Dann lass uns zwei zu (deinem) Baum zurückgehen», sagte das Krokodil.
30. kumbhīro vānaram punar gaṅgāyās taṭam ānayat |
Das Krokodil führte den Affen (also) wieder zum Ufer des Ganges.
31. vānaraḥ kumbhīrasya pṛsthāt taṭe `vāplavata |
Am Ufer sprang der Affe vom Rücken des Krokodils.
32. tato vānaro vṛkṣam ārohat |
Dann erkletterte der Affe den Baum.
33. tatra kiṃcid bilam avartata |
Dort war (irgend)ein Loch.
34. vānaro vṛkṣasya bile `paśyat |
Der Affe schaute im Loch des Baumes (nach).
35. mama hṛdayam atra nāsti |
«Mein Herz ist nicht (mehr) hier.
36. kaścic coro mama hṛdayam acorayad iti vānaro `vadat |
(Irgend)ein Dieb hat mein Herz gestohlen», sagte der Affe.
37. vānaraḥ punar vṛkṣād avāplavata |
(Dann) sprang der Affe wieder vom Baum herunter.
38. evaṃ kumbhiraś caturaś ca vānaro mitre atiṣṭhatām |
So blieben das Krokodil und der kluge Affe Freunde.

Hilfestellungen zu 13.2.1

5. nadyā dharmasālām (= nadyāḥ [Abl.], Sandhi 4), vom ... zum
7. cākathayat = ca akathayat
8. tatropāviśat = tatra upāviśat
9. Im Deutschen – im Gegensatz zum Sanskrit – ist die Vergangenheit (Präteritum) das Erzähltempus / Zeitform.
10. Zu ergänzen wäre «asti», das hier mit dem Genitiv gaṅgāyā (= gaṅgāyāḥ, Sandhi 4) ein Besitzverhältnis ausdrückt (Lehmann, 6.5.2 und 8.3)
13. vṛkṣeṣv avasat = vṛkṣeṣu avasat
15. nyakṣipat = ni akṣipat
16. sukkena = glücklich, genussvoll, Instr. v. sukha
17. siehe Bemerkung zu Satz 10
19. bhakṣaṇāyaicchat = bhakṣaṇāya icchat (Sandhi 18)
22. gṛha utsavo = grhe utsavo (Sandhi 26)
28. vartata iti = vartate iti (Sandhi 26)
29. gacchāveti = gacchāva iti (Imperativ Dual)
36. hṛdayam acorayat iti = ... acorayat iti (Sandhi 33)
38. atiṣthatām (Dual)

II. "Der Affenkönig und das Glühwürmchen"

1. हिमालये बहवो गिरयः । 2. सर्वेषु गिरिषु वनानि सन्ति । 3. तत्र वृक्षेषु कपयो वसन्ति । 4. कपयः शाखायाः शाखां लतायाश्च लतां प्रवन्ते । 5. किंत्वधुना हेमन्तः । 6. तस्मिन् काले भूमिः शीता नद्यः शीताः सर्वं शीतम् । 7. तरूणां शाखासु कपयः सीदन्ति । 8. ते शीतमनुभवन्ति । 9. कपयः क्षुभ्यन्ति । अग्निमिच्छन्ति । 10. कपीनां मुख्यः कंचित् कपिं भाषते । 11. काश्चिच्छाखाः कानिचित् तृणानि चाहरेति । 12. कपिः शाखास्तृणानि चाहरति । 13. स सर्वं भूमौ निक्षिपति । 14. सहसा कपीनां मुख्यो भूमौ कंचित् खद्योतं पश्यति । 15. स तं खद्योतमग्निं मन्यते । 16. तस्मात् तस्मिन् खद्योते शाखास्तृणानि च क्षिपेति स वदति । 17. पश्चात् कपीनां मुख्यः खद्योतमुपधमति । 18. अग्ने! दहेति स खद्योतं प्रार्थयते । 19. कपीनां समीपे कस्मिंश्चित् तरौ कश्चिद् विहगः सीदति । 20. स विहगस्तं कपीनां मुख्यं पश्यति । 21. विहगस्तरोरवपतति कपीनां मुख्यस्य समीपे च निषीदति । 22. स तमभिभाषते । कपिपते! नैषोऽग्निः । 23. त्वं खद्योतमुपधमसीति । 24. कपीनां मुख्यश्चिन्तयति । तत् सत्यम् । 25. एष विहगोऽधुना मां मूढं मन्यत इति । 26. क्रोधात् स तस्य शीर्षं दीर्घया शाखया ताडयति ॥

13.2.2 Der Affenkönig und das Glühwürmchen

1. himālaye bahavo girayaḥ |
Im Himalaya (liegen) viele Berge.
2. sarveṣu giriṣu vanāni santi |
Alle Berge sind bewaldet.
(Auf allen Bergen sind Wälder.)
3. tatra vṛkṣeṣu kapayo vasanti |
Dort leben Affen auf den Bäumen.
4. kapayaḥ śākhāyāḥ śākhāṃ latāyās ca latāṃ plavante |
Die Affen springen von Ast zu Ast und von Liane zu Liane.
5. kiṃtv adhunā hemantaḥ |
Aber jetzt (ist es) Winter.
6. tasmin kāle bhūmiḥ śītā nadyaḥ śītāḥ sarvaṃ śītam |
In dieser (Jahres-)Zeit (ist) der Erdboden kalt, die Flüsse (sind) kalt, alles (ist) kalt.
7. tarūṇāṃ śākhāsu kapayaḥ sīdanti |
Die Affen sitzen auf den Ästen der Bäume.
8. te śītam anubhavanti |
Sie leiden unter der Kälte. (Sie erfahren die Kälte)
9. kapayaḥ kṣubhyanti | agnim icchanti |
Die Affen zittern (vor Kälte). Sie wünschen (sich) ein Feuer.
10. kapīnāṃ mukhyaḥ kaṃcit kapiṃ bhāṣate |
(Ihr) Anführer sagt zu (irgend)einem (seiner) Affen.
11. kāścic chākhāḥ kānicit tṛṇāni cāhareti |
«Hole ein paar Äste und dürres Gras.»
12. kapiḥ śākhās tṛṇāni cāharati |
(Also) sammelt der Affe Äste und dürres Gras.
13. sa sarvaṃ bhūmau nikṣipati |
Er wirft alles auf den Boden.

14. sahasā kapīnām mukhyo bhūmau kaṃcit khadyotaṃ paśyati |
Plötzlich sieht der Anführer der Affen am Boden (irgend)ein Glühwürmchen.
15. sa taṃ khadyotaṃ agniṃ manyate |
Er hält dieses Glühwürmchen für einen Feuerfunken.
16. tasmāt tasmin khadyote śākhās trṇāni ca kṣipeti sa vadati |
«Wirf doch auf dieses Glühwürmchen die Äste und das dürre Gras», sagt er deshalb.
17. pascāt kapīnām mukhyaḥ khadyotaṃ upadhamati |
Dann bläst der Affenanführer das Glühwürmchen an.
18. agne | daheti sa khadyotaṃ prārthayate |
«Feuer, brenne!» bittet er das Glühwürmchen.
19. kapīnām samīpe kasmimścit tarau kaścid vihagaḥ sīdati |
In der Nähe der Affen sitzt ein Vogel auf (irgend)einem Baum.
20. sa vihagaḥ taṃ kapīnām mukhyaṃ paśyati |
Dieser Vogel sieht den Anführer der Affen.
21. vihagaḥ taror avapatati kapīnām mukhyasya samīpe ca niśīdati |
Der Vogel fliegt vom Baum herab und setzt sich in die Nähe des Anführers.
22. sa tam abhibhāṣate | kapipate | naiṣo 'gniḥ |
Er sagt zu ihm: «Herr der Affen! Das (ist) kein Feuer.
23. tvaṃ khadyotaṃ upadhamasīti |
Du bläst ein Glühwürmchen an.»
24. kapīnām mukhyaś cintayati | tat satyam |
Der Anführer überlegt: «Das ist wahr.
25. eṣa vihago 'dhunā māṃ mūḍaṃ manyata iti |
Dieser Vogel hält mich (sicher) für einen Dummkopf.»
26. krodhāt sa tasya śīrṣaṃ dīrghayā śākhayā tāḍayati |
Voller Zorn schlägt er ihm den Kopf mit einem langen Ast ab.

Hilfestellungen zu 13.2.2

5. kiṃtv adhunā = kimtu ...
11. cāhareti = ca ahara iti (Imperativ)
16. Der Textautor hat hier einen logischen Fehler begangen: Wenn der Anführer der Affen das Glühwürmchen für einen Feuerfunken hält, kann er doch nicht zu seinem Affen sagen, er solle ... auf das Glühwürmchen werfen.
18. prārthayate = pra + √arth (10) Ātm./Par. ist eigentlich ein denominatives Verb, d.h. eines, das ab einem Nomen (Substantiv gebildet wurde und nicht von einer Verbwurzel stammt. Die Wurzelangabe hier ist ein Konstrukt. Solche Verben kommen in den Wörterbüchern oft unter verschiedenen «Wurzeln» vor. Dieses Verb hier fungiert bspw. bei Mylius unter «arthay», im Lehmann-Glossar zu finden auf S. 201, linke Spalte, ca. in der Mitte.
22. naiṣo 'gniḥ = na eṣo agni (eṣah = Demonstrativpronomen «dies») (Sandhi 17)
25. manyata iti = manyate iti (Sandhi 26)